

vita marina

zeebiologische dokumentatie

35e jaargang -4- aug-sept 1985

Inhoud losbladige dokumentatie:

8 - keverslakken	87-90
9 - buikpotigen	397-398
12 - koptotigen	35-42
16 - holtedieren	59-60
22 - collectietechniek	87-90

ISSN 0165 - 8980

Inhoud mededelingenblad

BM congres '85	42
Angaria delphinus	43
Een kostbare aankoop	43
Laagwater in de weekends	44
Literatuur in het kort	45
Periodieken	45
gaveformulier congres	47
bijlage: Congresprogramma	

STUUR HET CONGRESFORMULIER OP
DE ACHTERPAGINA ZO SPOEDIG MO-
GELIJK INGEVULD IN!

Werkgroepbijeenkomsten in het
Zeebiologisch Museum, Dr.Lely-
kade 39, Scheveningen.
Woensdagavond 19.30 - 23.00 uur.

Administratie en redactie:

postbus 64628, 2506 CA 's Gravenhage
telefoon 070 - 502528 (woensdagavond)
giro 606100

vita marina is een uitgave van
Stichting Biologia Maritima

tweemaandelijks uitgave
abonnementsprijs f 32,50 per jaar

Redactie:

Willem Faber, Jeroen Goud,
Theo Strengers, Joke Weisscher

Bestuur:

Jeroen Goud (Voorz.), Paula Sloof (Penn.)
Willem Faber (Secr.), Wil van Dongen,
Henri Logemann, Theo Strengers.

Mr. Willem Faber, van Alkemadelaan 938,
2597 BG 's Gravenhage, tel.070-551245
Jeroen Goud, Voorplecht 104,
1186 WS Amstelveen, tel.020-437247
Paula Sloof, Ridderspoorweg 254,
2565 AS 's Gravenhage, tel.070-258582
Wil van Dongen, Mozartlaan 12,
2742 BN Waddinxveen, tel.01828-17927
Henri Logemann, Meloenstraat 149,
2564 TG 's Gravenhage, tel.070-251429
Theo Strengers, Doldersestraat 68,
2574 TD 's Gravenhage, tel.070-609263
Joke Weisscher, Nieuw Voordorpstr. 24,
2251 TB Voorschoten, tel.01717-8363

BM congres '85

Heeft u een fijne vakantie gehad? Uitstapjes gemaakt, een buitenlandse reis of misschien wel naar schitterende tropische stranden geweest. Of misschien wel thuis wat extra tijd besteed aan uw collectie, de boel weer wat uitgezocht en al determinerende opwindende ontdekkingen gedaan. Dan is er nu weer de gelegenheid om uw ervaringen uit te wisselen met oude of nieuwe bekenden: 21 en 22 september bent u welkom op het

BM-congres in **Nieuwegein**

Of u van plan bent één of twee dagen te komen dat maakt echt niet uit. We hebben er voor gezorgd dat het programma van beide dagen zowiezo de moeite waard is. Het is natuurlijk wel zo gezellig als u zaterdag komt, dat u ook aan de gezamenlijke avondmaaltijd deelneemt. Daar moet u wel te voren op intekenen. U zult begrijpen dat we het ook fijn vinden als wij

te voren weten hoeveel mensen er naar het congres komen. Daarom gelieve u het invulformulier van dit mededelingenblad nu vast even aan ons op te sturen. Zoals u in het programma kunt lezen, zijn wij er in geslaagd een aantal interessante lezingen... films voor u te organiseren. Maar ook de exposities beloven de moeite waard te worden. Zo'n dertig meter vitrine waarin de deelnemers hun vaak schitterende materiaal ten toon zullen stellen. Zoals op het vorige congres wel gebleken is maakt men er heel wat werk van. Een expositie van een zevental verschillende kunstenaars met in totaal een kleine zestig werken allen op schelpen of andere zeedieren geïnspireerd is echt uniek. Ook al moeten sommigen er een heel eind voor rijden, dit weekend wordt echt de moeite van het bezoeken waard. Vult u meteen het formulier even in? Tot ziens op het congres.

BIJDRAGE 1985

Helaas hebben nog niet alle BM-ers hun bijdrage 1985 (minimum f 32,50) overgemaakt. U bezorgt de penningmeester daarmee grote kopzorgen en dat is natuurlijk helemaal niet uw bedoeling. U bent het gewoon vergeten en u wilt dit verzuim graag zo spoedig mogelijk herstellen. Vandaar dit geheugensteuntje. U kent het recept:

overmaken op postgiro: 606100 ten name van Stichting Biologia Maritima te Den Haag. Vanuit het buitenland graag ook via de postgiro of per internationale postwissel. Een snelle reactie van u helpt de penningmeester van zijn zorgen af, voorkomt extra administratie voor ons en extra kosten voor u. Bij voorbaat hartelijk dank!

ANGARIA DELPHINUS

In dit nummer van de Vita Marina is het geslacht *Angaria* besproken. De typesoort van dit geslacht *Angaria delphinus* is indertijd door Linnaeus onder de naam *Turbo delphinus* beschreven. Waarom *delphinus* ??? Wat kan voor hem het aanknopingspunt zijn geweest om deze soort met een dolfijn in verband te brengen? Voor zover mij bekend heeft het Latijnse woord *delphinus* alleen de betekenis dolfijn, zij het ook als sterrenbeeld, als een deel van een waterorgel of als sieraad in de vorm van een dolfijn. Bovendien is de wetenschappelijke naam voor de dolfijn *Delphinus delphis* ook van Linnaeus afkomstig. Wie kan een antwoord geven op de vraag, waarom deze *Angaria*soort met de naam *delphinus* is getooid?

EEN KOSTBARE AANKOOP

Het natuurhistorisch museum in Geneve geniet onder meer bekendheid door het bezit van een aantal bekende schelpenverzamelingen. Daaronder bevindt zich ook de verzameling van Louis Claude Marie Richard. Deze Fransman is op 4 september 1751 in Versailles geboren en in Parijs op 7 juni 1821 overleden. In 1795 werd hij hoogleraar in de botanie, maar naast zijn belangstelling voor planten had hij ook een schelpenverzameling van betekenis. Na zijn dood is deze verzameling via verschillende handen bij het museum in Geneve terecht gekomen.

Richard was anders dan zijn naam misschien zou doen vermoeden, helemaal

niet rijk. Eigenlijk kon hij zich niet veroorloven om veel geld te besteden aan het kopen van schelpen, maar desondanks heeft hij kans gezien een belangrijke verzameling op te bouwen. Daarover heeft Jean Carles Chenu, destijds de conservator van het conchyologische museum van baron Benjamin Delessert, later een bijzondere geschiedenis verteld.

Op een dag bood een handelaar Richard een *Spondylus* aan, die zo fraai was dat hij hem meteen de naam "*Spondylus royal*" gaf. Maar helaas was ook de prijs koninklijk: een paar duizend franken en dat in die tijd. Richard had wel wat spaargeld, maar lang niet genoeg om de *Spondylus* te kopen. Onderweg naar huis bracht de teleurstelling Richard op een idee, dat alleen bij een fanatieke verzamelaar kan opkomen. Thuis gekomen maakte hij gebruik van het feit dat zijn vrouw boodschappen was gaan doen, om snel al het tafelzilver in te pakken en daarmee naar een handelaar te gaan. Hij ruilde het zilver om voor tin en het niet onaanzienlijke verschil in prijs kreeg hij uitbetaald. Dit was tesamen met zijn spaargeld genoeg om de *Spondylus* te kopen. Het kostbare kleinood werd zorgvuldig verpakt en met dit pakje in zijn jaszak ging hij weer naar huis. Eerst toen realiseerde hij zich wat hij had gedaan en begon zich af te vragen hoe zijn vrouw zou reageren wanneer zij de vervanging van het tafelzilver zou ontdekken. Daarop behoefde hij niet lang te wachten. Toen zijn vrouw de tafel wilde dekken en het tin zag, vroeg zij zich vertwijfeld af wie dat gedaan zou kunnen hebben. Al spoedig kwam zij

tot de conclusie, dat niemand anders dan haar man dit kon hebben gedaan. Richard kwam thuis met de hoop dat de fraaie Spondylus zijn vrouw mild zou stemmen. Dat bleek echter niet zo te zijn. Zij was direct al zo kwaad op hem, dat hij zich in de eerste de beste stoel liet vallen. Hij hoorde een kra-

kend geluid..... Als door een wesp gestoken sprong hij weer op. Gelukkig was wel de doos kapot, maar van de Spondylus waren slechts twee stekels afgebroken. Hierover was hij echter toch zo bedroefd, dat tenslotte zijn vrouw hem moest troosten. (Club Conchylia Informatie)

LAAGWATER IN DE WEEKENDS

Hierbij treft u de tabellen van de laagwaterstanden voor de maanden augustus en september aan. De zomertijd is verwerkt. De tijden met een sterretje geven de dagen aan met de

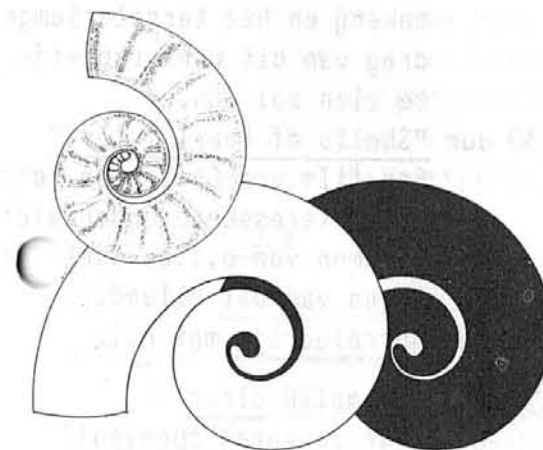
lagere waterstanden. Voor de berekening van het laagwater van de andere kustplaatsen wordt u verwezen naar het omrekenstaatje dat u kunt vinden in het mededelingenblad 1985 nr.1 op blz. 4.

okt 1985	HARLINGEN		okt 1985	H.VAN HOLLAND		okt 1985	VLISSINGEN	
5 za	8.02	20.08	5 za	11.26	-	5 za	11.39	23.54
6 zo	8.34	20.36	6 zo	0.01	12.23	6 zo	12.24	-
12 za	2.57	15.45	12 za	6.30	18.39*	12 za	6.31	19.10
13 zo	3.56	16.31*	13 zo	6.54	19.09	13 zo	7.19	19.49*
19 za	8.13*	20.21	19 za	11.08	23.44	19 za	11.23	23.34
20 zo	8.46	20.49	20 zo	12.13	-	20 zo	12.11	-
26 za	3.22	15.51	26 za	6.57	18.53	26 za	6.35	19.12
27 zo	4.04	16.26	27 zo	7.12	19.19	27 zo	7.09	19.44

okt 1985	HARLINGEN		okt 1985	H.VAN HOLLAND		okt 1985	VLISSINGEN	
5 za	8.02	20.08	5 za	11.26	-	5 za	11.39	23.54
6 zo	8.34	20.36	6 zo	0.01	12.23	6 zo	12.24	-
12 za	2.57	15.45	12 za	6.30	18.39*	12 za	6.31	19.10
13 zo	3.56	16.31*	13 zo	6.54	19.09	13 zo	7.19	19.49*
19 za	8.13*	20.21	19 za	11.08	23.44	19 za	11.23	23.34
20 zo	8.46	20.49	20 zo	12.13	-	20 zo	12.11	-
26 za	3.22	15.51	26 za	6.57	18.53	26 za	6.35	19.12
27 zo	4.04	16.26	27 zo	7.12	19.19	27 zo	7.09	19.44

nov 1985	HARLINGEN		nov 1985	H.VAN HOLLAND		nov 1985	VLISSINGEN	
2 za	7.14	19.17	2 za	10.18	22.42	2 za	10.41	22.50
3 zo	7.46	19.47	3 zo	11.01	23.37	3 zo	11.22	23.27
9 za	0.51	13.52	9 za	5.34	17.24*	9 za	5.06	17.51
10 zo	2.07	14.54	10 zo	6.10	18.11	10 zo	6.00	18.41*
16 za	7.19	19.15	16 za	9.56	22.19	16 za	10.20	22.38
17 zo	7.58	19.55	17 zo	10.56	23.25	17 zo	11.11	23.24
23 za	1.16	14.09	23 za	6.06	17.49	23 za	5.19	18.00
24 zo	2.21	14.54	24 zo	6.40	18.25	24 zo	6.04	18.42
30 za	6.25	18.71	30 za	9.26	21.35	30 za	9.48*	21.55

congres '85

programma

HARTELIJK WELKOM OP HET 5e CONGRES VAN BIOLOGIA MARITIMA

Alle voorgaande congressen zijn altijd hoogtepunten geweest in het bestaan van Biologia Maritima. Ook ditmaal zijn we er weer in geslaagd een afwisselend maar vooral leerzaam programma samen te stellen. Lezingen en films zijn vaste onderdelen, niet minder belangrijk zijn echter de deelnemende exposities, zowel van de leden als van de kunstenaars. Ook het beursgebeuren gaat een steeds belangrijker plaats innemen, zo zijn er ditmaal ook meerdere verkoopstands aanwezig.

Anders dan voorgaande congressen is de plaats van het gebeuren, niet meer in Den Haag, maar wat centraler in het land gelegen, eigenlijk wel zo logisch voor een landelijk congres.

Dit tweedaagse gebeuren zal ook meer ruimte bieden voor het aanknopen van contacten tussen verzamelaars en amateur- en beroepsbiologen.

Met u allen zal dit congres ongetwijfeld weer een groot succes worden.

Het bestuur.

21-22 september

programma

zaterdag

10.30 uur zaal open, gelegenheid voor een kopje koffie

11.00 uur Opening van het congres door de voorzitter

11.10 uur "De Nederlandse naaktslakken"
Lezing door dr. Rob Leewis, die als sportduiker en als bioloog vele van deze dieren heeft geobserveerd en gefotografeerd. Aan de hand van diamateriaal geeft hij een overzicht en gaat hij in op de specifieke leefwijze van deze dieren.

11.50 uur Aansluitend wordt een film vertoond: "Studien an marinen Nacktschnecken", waarin opvallende gedragingen van tropische naaktslakken zijn verfilmd.

12.15 uur Opening van de exposities met een korte inleiding.

12.30 uur Lunchpauze met gelegenheid tot stands en tentoonstellingsbezoek.

14.00 uur Openstelling van de tentoonstelling voor publiek van 17.00 uur buitenaf.

14.30 uur "Ontwikkeling van Laminaria"
Een tien minuten durend filmpje waarin de levenscyclus van dit grote wier wordt getoond.

15.30 uur "Uca tangeri", een filmpje van 12 minuten waarin de hofmakerij en het territoriumgedrag van dit wenkkrabbetje te zien zal zijn.

16.30 uur "Shells of Pearl Island"
Een film van Christian Petron met interessante onderwateropnamen van o.a. de weekrfauna van dit eiland.

17.30 uur Borreluurtje met quiz

18.30 uur Gezamenlijk diner
(Van te voren opgeven!)

21.00 uur Sluiting

zondag

10.30 uur zaal open

11.00 uur Opening van de dag

11.15 uur "literatuur en malacologie"
Lezing door dr. E. Gittenberger, conservator afd. malacologie (Rijksmuseum voor Natuurlijke Historie, Leiden)
In deze lezing zal ingegaan worden op zowel de historische als recente literatuur, waar de schelpenverzamelaar mee te maken krijgt.

12.15 uur Introductie van de expositie.

12.30 uur Lunchpauze met gelegenheid tot stands en tentoonstellingsbezoek.

14.00 uur "Fossiele en recente schelpen van Cadzand", lezing

door F. van Nieulande.

De heer van Nieulande heeft als amateur een hoog niveau bereikt, hij produceert wetenschappelijke publikaties en heeft een interessant verhaal te vertellen.

15.00 uur Pauze

15.45 uur Uitslag van de loterij

16.00 uur "De levenscyclus van Aurelia arita, de Oorkwal"
Een engelstalig gesproken film met schitterende beelden.

16.35 uur Uitreiking van de BM-trofee

16.45 uur Sluiting van het congres

VERKOOPSTANDS: Brill (Boeken), Drijver (Schelpen), Herlaar (Schelpen) Zeebiologisch Museum (Schelpen en Sieraden), Else Koster (Kleding en objecten met schelpmotieven), Coby Moesker (Glas met schelpmotieven)

KUNSTENAARS EXPOSEREN

Ditmaal treffen we een verscheidenheid aan van bekende en minder bekende kunstenaars. De werken zijn afkomstig van: Judith Sternhauf (Den Haag), Rosa Weiss (Den Haag), Henk Klapwijk (Pijnacker), Ina Versteegh (Voorschoten), Kramer (Den Haag), Leo Man in 't Veld (Vlaardingen) en Christopher Dewees (Californië)

CONGRESZAAL

't VEERHUIS, Nijmonde 4,
Nieuwegein-zuid (tel. 03402-64448)

OPENBAAR VERVOER

Vanaf centraal station Utrecht neemt u de Sneltram naar Nieuwegein-zuid (Om de andere tram) tot het eindpunt ('t veerhuis).

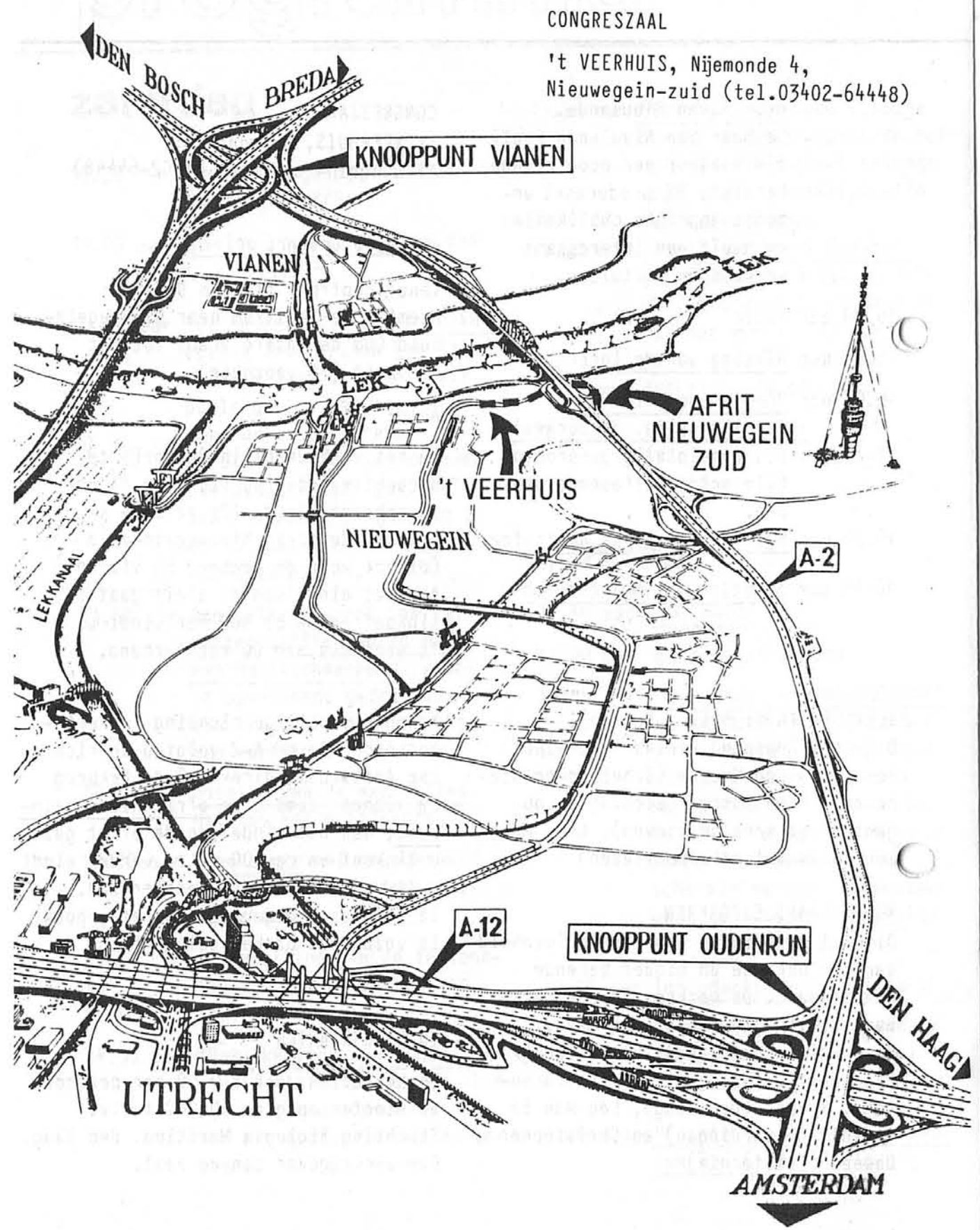
AUTO:

Bij het verkeersplein Oudenrijn te Utrecht volgt u de richting 's Hertogenbosch via de A2; na ca 4 km neemt u de afrit Nieuwegein-zuid (direct voor de lekbrug bij Vianen.) Aan het einde van de afrit gaat u linksaf en na ca 500 mtr vindt u 't veerhuis aan uw rechterhand.

Komende vanuit de richting 's Hertogenbosch via de A-2 volgt u de richting Amsterdam; direkt ná de Lekbrug bij Vianen neemt u de afrit Nieuwegein-zuid; aan het einde van de afrit gaat u linksaf en ca 500 meter verder vindt u 't veerhuis aan uw rechterhand. In de naaste omgeving van het gebouw is voldoende parkeergelegenheid.

TOEGANGSKAARTEN

Te bestellen door f 7,50 per persoon te storten op giro 606100 t.n.v. Stichting Biologia Maritima, Den Haag. Ook verkrijgbaar aan de zaal.

CONGRESZAAL

't VEERHUIS, Nijmonde 4,
Nieuwegein-zuid (tel.03402-64448)

LITERATUUR IN HET KORT

LOS MOLUSCOS GASTEROPODOS ANFIATLANTICOS
- Francisco Garcia - Talavera, 1981.
Dit zeer eenvoudig uitgevoerde boekje is verschenen in een oplage van slechts 500 exemplaren en is een uitgave van de Universiteit van La Laguna (Canarie)

Ruim 100 soorten worden erin behandeld, die allen aan weerszijden van de atlantische oceaan voorkomen. Naast verspreidingskaartjes worden veel gegevens betreffende ecologie gegeven. Het boekje is te koop bij Libreria Goytec, Pérez Galdós, 15, Santa Cruz, Tenerife.

ATLANTE MALACOLOGICO
Molluschi marini viventi nel mediterraneo (Vol III), 1985.

- Francesco Settepassi
Van de uitgave van het derde deel bereikte ons wel een folder, een presentexemplaar werd ons helaas niet toegezonden.

Deze malacologische atlas zal uit 5 delen gaan bestaan en behandelt dan alle levende zeemollusken uit de Middellandse zee. Ieder deel omvat 76 afleveringen. Het derde deel bevat 300 pagina's met 116 platen waarop 550 schelpen zijn afgebeeld.

De uitvoering van de band lijkt erg luxueus, van de inhoud kunnen we helaas niets zeggen.

De prijs is niet mis: 100.000 Lire + 5000 lire verzendkosten.

De volumes I en II zijn ook nog ver-

krijgbaar, resp. 120.000 en 100.000 Lire (+ 5000).

Te bestellen door middel van een internationale postwissel of overschrijving op postal account 73145005 t.n.v. Carlo Settepassi, Via Tirso 26 00198 Roma, Italy.

ZOEKERTJES

RUILEN: Mijn collectie Lambissen, Tibia's, Dentalium en dubbele Conussen tegen andere Conussen. Verder een aantal boeken, die ik samen met de schelpen ineens van de hand wil doen. Nadere inlichtingen: 01815 - 2100 E.van Marion, Schoutweg 41, Oostvoorne

PERIODIEKEN

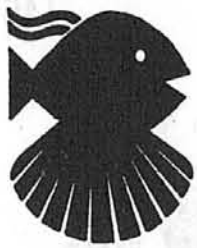
Voor het aanvragen van fotokopieën raadplege u de inleiding in het vorige nummer (pp. 35-36)

De Kreukel jrg.21(1-2):C.Karnekamp: Het genus Rimella, Agassiz, 1840, recent.(8 pp).

Hawaiian Shell News, vol.XXXIII(7): John Earle: Nine colorful Pectens from Hawaii.(3 pp).

Xenophora no.27: Georges Richard: Conidae de Polynesie française(II). (12 pp).

Club Conchylia Inf. jrg.XVII(4): Röckel,D.&H.Fischöder: Eine neue Conus-Art von den Philippinen, Conus granum,(4 pp); Turner,H.: Die Wiedergeburt der Mitra zythochroa Melvill,(3 pp); Alf,A.: Die Trochidae der europäischen Meere III+IV,(12 pp).

(Advertentie)

ZEEBIOLOGISCH MUSEUM

Dr. Lelykade 39 2583 CL Den Haag Tel 070 - 50 25 28 Giro 624400

Aanbiedingslijst 12

Bestellingen die ons voor 21 september bereiken genieten 10% korting. De bestellingen worden onder rembours uitgevoerd. Wij leveren alle schelpen met een etiket met alle gegevens.

CONIDAE	378	Conus nobilis bitleri Da Motta	35 mm	f30,- f35,-
	379	Conus ammiralis L.	v.a. 40 mm	f40,- f47,50
MURICIDAE	380	Naquetia barclayi (Reeve)	62 mm	f125,-
	381	Murex aduncospinosus Sowerby	70 mm	f7,50
	382	Chicoreus pomum (Gmelin)	65 mm	f2,50
	383	Murex hirasei Hirase	v.a. 85 mm	f22,50 f30,-
	384	Concholepas concholepas (Bruguière)	85 mm	f15,- f20,-
CASSIDAE	385	Casmaria ponderosa (Gmelin)	45 mm	f 1,50
	386	Morum cancellatum (Sowerby)	40 mm	f15,- f20,-
BUCCINIDAE	387	Pollia undosus L.	30 mm	f1,50 f2,--
	388	Siphonalia pfeifferi Sowerby	55 mm	f3,--
	389	Cantharus spiralis (Gray)	30 mm	f3,50 f4,--
TONNIDAE	390	Eudolium inflatum Kuroda & Habe	50 mm	f10,- f15,-
	391	Tonna perdix (L.)	v.a. 70 mm	f 4,50-f7,-
NASSARIIDAE	392	Nassarius glans (L.)	35 mm	f2,--
	393	Nassarius arcularius (L.)	22 mm	f0,50
MELONGENIIDAE	394	Hemifusus ternatanus Gmelin	v.a. 100 mm	f4,50 f5,50
	395	Busycon spiratum F. pyruloides	v.a. 75 mm	f5,50 f7,50
FASCIOLARIIDAE	396	Fusinus forceps Perry	+ 150 mm	f7,50
	397	Fusinus niponicus (Smith)	+ 55 mm	f3,50
OLIVIDAE	398	Oliva mustelina Lamarck	35 mm	f3,--
	399	Oliva funebris Lamarck	35 mm	f2,50
	400	Oliva reticulata Röding	35 mm	f2,--
	401	Oliva caribaeensis Dall & Simpson	35 mm	f2,50
HARPIDAE	402	Harpa amouretta Röding	v.a. 40 mm	f3,--f5,--
MITRIDAE	403	Mitra cardinalis (Gmelin)	v.a. 45 mm	f3,50f5,50
	404	Neocancilla papilio (Link)	v.a. 35 mm	f5,--f7,50
	405	Cancilla gloriola Cernohorsky	50 mm	f10,--f12,50
	406	Pterygia crenulata Gmelin	25 mm	f 6,50
MARGINELLIDAE	407	Marginella ventricosa Fischer	22 mm	f 3,50
	408	Marginella bernardi Largill	24 mm	f 3,50
PINNIDAE	409	Pinna bicolor Gmelin	175 mm	f 15,--

Afz: _____

DRUKWERK

postzegel van
60 ct

Stichting BIOLOGIA MARITIMA
Postbus 64628
2506 CA S GRAVENHAGE

BM congres '85

Ondergetekende,

adres en postcode telefoon 0 /

zal met personen het BM-congres bijwonen op

zaterdag 21 sept.1985 ja/nee* zondag 22 sept.1985 ja/nee*

zal met personen deelnemen aan het diner ja/nee*

en heeft voorkeur voor diner x diner I/ x diner II*

stelt prijs op reservering van hotelkamer in hotel A/B/C*

A. Motel Vianen 1 pers/2 pers/3 pers/4 pers* lage prijs/hoge prijs*

B. Hotel Het Zwijnshoofd 1 pers/2 pers* lage prijs/hoge prijs*

C Hotel Mercury 1 pers/2 pers*

beschikt wel/niet* over eigen vervoer (in verband met bereikbaarheid hotels)

heeft wel/geen* ruimte beschikbaar voor logé's (niet te ver weg)

verzoekt wel/geen* bemiddeling voor onderdak bij particulieren

wenst wel/geen* inlichtingen over campings of staanplaatsen voor caravans

heeft het bedrag voor deelname aan het congres ad f 7,50 per persoon (ongeacht of men een of twee dagen aanwezig is) en voor het diner, zijnde in totaal f overgemaakt op postrekening 606100 ten name van de Stichting Biologia Maritima te 's-Gravenhage onder vermelding van "Congres 1985".

* doorhalen wat niet van toepassing is.

.....1985

(handtekening)

! Dit formulier dubbel vouwen, dicht plakken of nieten en frankeren als drukwerk!